

**Coimisiún na Scrúduithe Stáit
State Examinations Commission**

LEAVING CERTIFICATE EXAMINATION, 2015

DUTCH
HIGHER LEVEL

Wednesday, 17 June
09:30 - 12:30

Voor je begint te lezen is het belangrijk te weten dat Benno Barnard een Nederlands schrijver is die al jarenlang in België (in het Nederlandstalige deel van het land) woont. Een belangrijk deel van de tekst is dan ook ironisch bedoeld!

Beantwoord alle vragen van deel 1,2 en 3

Totaal aantal punten: 100

‘Willen we dan een tweede Afrikaans?’ (Benno Barnard)

1. O hemel – ze zijn weer bezig. Eens in de zoveel tijd grijpt er een onderzoek of een enquête plaats waaruit blijkt dat de Vlaming liever anders spreekt en schrijft dan de Nederlander, dat hij gehecht is aan zijn somptueuze, volkseigen dialect, en dat het AN een relict is uit het verleden, toen de mensen nog onderdrukt werden door zoets ondemocratisch als Normen en Regels en Voorbeelden uit het verafschuwde noorden.
2. Staat u mij toe dat ik streng ben. De kokende en verkavelende mens in deze contreien is zowel het ijverigste als het luiste schepsel dat ik ken. Inzake de Nederlandse taal betekent dit dat hij onverdroten de regels van de spelling uit het hoofd leert en gewapend met die kennis het Groot Dictee wint. In de salon van zijn geest treft men het zware meubilair van vroeger aan, het Franse buffet, de mystieke spiegel, de plechtstatige leunstoel. Maar daar komt hij zelden; liever zit hij in de keuken, op een krakkemikkige houten stoel, aan de formica tafel die uit een ander vroeger dateert.
3. Ach, u begrijpt mij niet, u denkt dat ik u beledigen wil. Laat ik u dan maar echt beledigen: u, gemiddelde Vlaming met een behoorlijke schoolopleiding, bent te beroerd om behoorlijk Nederlands te leren. U leest amper; en nog minder leest u uw grote schrijvers van eertijds. U merkt het gallicisme in het vervolg van deze zin waarschijnlijk niet eens op, want u verdomt het uw patois eens en voor al te vervangen door de algemene cultuurtaal, met als gevolg dat uw hersens niet alert zijn en zich niet verwachten aan gallicismen... Met een op zichzelf benijdenswaardige koppigheid weigert u te onthouden dat ‘van zij die...’ een grammaticaal gedrocht is. Intussen teemt de Taalunie dat zij niet regelgevend wenst op te treden, en dat een massaal gemaakte fout geen fout meer is. Veegt u alstublieft het schuim van uw mond voordat u tegen mij begint te razen en tieren.
4. Nederlands is een huis met vele kamers. Er is niks tegen Vlaamse of Surinaamse woorden en uitdrukkingen die onze gemeenschappelijke taal verrijken, integendeel. Van het theatrale ‘triestige plant’ tot het bonkige ‘en stoemelings’, dat een geniale improvisatiecultuur onthult – het behoort allemaal tot de weelde van het Nederlands. Maar het is natuurlijk wel nuttig als die taal, met meer dan twintig miljoen sprekers, en mede in Europees verband, inderdaad gemeenschappelijk blijft. Aan nog een Afrikaans hebben we weinig. U hoeft niet van Hollanders te houden; u mag hun tongval onmelodius vinden en hun humor als niet-grappig ervaren – ook al zou het heilzaam voor uw taalgevoel en uw algemene ontwikkeling zijn als u de Statenbijbel, de brieven van Gerard Reve en de verhalen van Heer Bommel las. Geheel zoals u verkiest. Maar u doet er goed aan ons gezamenlijke belang in het oog te houden.
5. En uw eigen belang! Want djezes, om mij maar eens hedendaags uit te drukken, al dat geouwehoer van die zogenaamde specialisten wijst op een buitengewoon reactionaire agenda. Ze lijken op antropologen in de wildernis van Borneo, die een interessante stam hebben ontdekt. Ze willen de Vlamingen, met hun cultuur van klagers-verkavelaars, behoeden voor de vernietigende invloed van de Hollandse beschaving. De taal van die kleine, provinciale, authentieke mensjes moet dringend geconserveerd worden. God verhoede dat hun emancipatie eindelijk voltooid zou raken!
6. In het kader van de historische onzekerheid en frustratie van de Vlamingen (vergeeft u mij de zoveelste veralgemening, dat kan nu eenmaal niet anders in dit bestek) verheerlijken kwade krachten het ‘volkseigen taalgebruik’, dat de Vlaming opsluit in de eigen schaduw. Iets dergelijks zou in een

land als Frankrijk ondenkbaar zijn. Iedere Franse boer spreekt algemeen Frans en is daar trots op, ook al is hem dat met harde hand opgelegd.

7. Wat nu in Vlaanderen voor de zoveelste keer wordt voorgesteld, is nadrukkelijk anti-
emancipatorisch. Reactionair – ik zei het al. Ik las dat 39 op de 40 masterstudenten de betekenis van dat woord niet kenden. Dat wijst op twee dingen: dat er veel te veel masterstudenten zijn, en dat ons zo geroemde onderwijs faalt. De bewonderenswaardige leraren niet te na gesproken, de leraren die dagelijks tegen de bierkaai vechten, leert dat onderwijs een veel te beperkte woordenschat aan, corrigeert het dat armetierige tussentaaltje nauwelijks en laat het toekomstige universiteitsstudenten zelden kennismaken met de grote klassieke boeken van Noord en Zuid.

Uit: De Standaard, 4 november 2014

De tekst werd aangepast met het oog op dit examen.

Informatie over de auteur: Benno Barnard is een Nederlands schrijver die al jaren in België woont.

Voetnoten en woordverklaring

AN	:	Algemeen Nederlands, de officiële taalnorm
Groot Dictee	:	jaarlijkse spellingwedstrijd gehouden in Nederland, Vlaanderen en Suriname. Meestal wint een Vlaming de wedstrijd.
Gallicisme	:	Een gallicisme is een woord dat, of een zinswending of conventie die is overgenomen uit, of gevormd naar het voorbeeld van het Frans.
Taalunie	:	De Nederlandse Taalunie is een beleidsorganisatie waarin Nederland, Vlaanderen en Suriname samen beleid voeren op het gebied van het Nederlands.
Antropoloog	:	een wetenschapper die zich bezighoudt met het bestuderen van menselijk gedrag
Gerard Reve	:	bekend Nederlands auteur
Statenbijbel	:	de eerste officiële Nederlandstalige Bijbelvertaling
Heer Bommel	:	beroemd Nederlands stripfiguur

VRAGEN EN OPDRACHTEN

Alle antwoorden moeten in het Nederlands gegeven worden. Schrijf volledige zinnen in je antwoorden.

Deel 1: tekstbegrip

(30 punten)

1) Waarnaar verwijzen de volgende woorden?

a: 'ze' (alinea 1: O hemel – ze zijn weer bezig)

(1 punt)

b: 'hij' (alinea 2: Inzake de Nederlandse taal betekent dit dat hij onverdroten de regels van de spelling uit het hoofd leert en gewapend met die kennis het Groot Dictee wint.)

(1 punt)

c: Waarnaar verwijst 'die kleine, provinciale, authentieke mensjes' in de zin: 'De taal van die kleine, provinciale, authentieke mensjes moet dringend geconserveerd worden. (alinea 5)

(1 punt)

d: Wat betekent 'krakkemikkige' in de zin:

'Maar daar komt hij zelden; liever zit hij in de keuken, op een krakkemikkige houten stoel, aan de formica tafel die uit een ander vroeger dateert.' (alinea 2) **(1 punt)**

e: Wat betekent 'tegen de bierkaai vechten' in deze zin: 'de leraren die dagelijks tegen de bierkaai vechten' (alinea 7) **(1 punt)**

2. Waarom is er –volgens Barnard- niks op tegen dat Vlaamse en Surinaamse woorden en uitdrukkingen het Nederlands verrijken? **(5 punten)**

3. Welke drie verwijten maakt Barnard het onderwijs? **(5 punten)**

4. Leg uit waarom de onderlijnde beeldspraak in onderstaand fragment zowel positief als negatief is.

'Inzake de Nederlandse taal betekent dit dat hij onverdroten de regels van de spelling uit het hoofd leert en gewapend met die kennis het Groot Dictee wint. In de salon van zijn geest treft men het zware meubilair van vroeger aan, het Franse buffet, de mystieke spiegel, de plechtstatige leunstoel. Maar daar komt hij zelden; liever zit hij in de keuken, op een krakkemikkige houten stoel, aan de formica tafel die uit een ander vroeger dateert.' **(5 punten)**

5. Leg uit wat Barnard bedoelt met 'Nederlands is een huis met vele kamers'. **(5 punten)**

6. Bespreek Barnards visie op taal in deze tekst. **(5 punten)**

Deel 2: commentaar **(30 punten)**

Becommentarieer in minimum 100 woorden de toon en de humor in de tekst. Sommige delen van de tekst zijn duidelijk ironisch en zelfs bijna sarcastisch.

Wat denk je dat hij hoopte te bereiken met het gebruik van ironie en sarcasme?

Deel 3: opstel **(40 punten)**

Schrijf een opstel van minimaal 300 woorden. Kies één van de volgende opgaven.

a) 'Mijn taal is mijn wereld.'

of

b) 'De rijkste is hij die tevreden is met het minste.' (Socrates)